

כשהשלטון באיראן יבין שזמנו תם ? הוא עלול לשלוח יד לגרעין

29.10.2024 | שבת בן מאיר written by

מיד לאחר מבצע ימי תשובה בשמי איראן, שבמסגרתו תקף צה"ל בכל רחבי המדינה ופגע קשות במערך ייצור הטילים הבליסטיים של הרפובליקה האסלאמית, רבים העלו את השאלה: האם אפשר להסתפק בכך? האם לא היה עדיף לנצל את ההזדמנות כדי לפגוע גם במתקני הגרעין של המשטר בטהראן? בעבר התבטאתי בהתייחס לסכנות הנשקפות מגרעין איראני, ואמרתי שבחסות מטרייה גרעינית איראן תהיה אגרסיבית הרבה יותר ממה שאנו רואים כיום ? בראש ובראשונה בהתקפות קונבנציונאליות, אך לא רק בכך.

הצעתי להניח שעלולים להיות תרחישים שבהם היא תתפתח לעשות גם דברים שבעינינו אינם רציונליים. לשם הדוגמה, ביקשתי לדמיין תרחיש שבו ההנהגה מבינה שהמשטר תכף נופל ויש ברשותה נשק גרעיני; במצב כזה, לא בטוח שהיא תחליט לשמור על כללי המשחק המקובלים.

היום, בעקבות המלחמה אצלנו וגם באוקראינה העולם מבין טוב יותר את הסיכונים הנשקפים מאיראן גרעינית. כבר לא נדרש דמיון מפותח כדי להבין איך ייראה החיבור בין יכולת הטילים האיראנית המודרנית לבין נשק גרעיני, ומה היא תוכל לעשות בחסותו. שילוב של חזון אסלאמיסטי-קיצוני להשלטת רעיונות המהפכה האסלאמית עם תכניות שאפתניות למימוש ועם יכולות ומשאבי-עתק שמופנים לכך, מייצר איום חמור ליציבות ולסדר העולמי אפילו בלי נשק גרעיני. קל וחומר אם חלילה תהיה יכולת כזו בידי משטר האייתוללות.

התקיפה הישראלית באיראן

באשר לתקיפה שישראל ביצעה: מדובר בפעולה מוגבלת, מדודה ומאוזנת, שפרמה את ההגנה האווירית, פגעה ביכולות ייצור של הטילים הבליסטיים, וחשפה את פגיעותה של איראן מול ישראל. ההתקפה הזו לא באה לפתור את כל הבעיות הקשורות באיראן. היא כוונה ליעדים שאינם מכניסים את ישראל לקונפליקט עם וושינגטון ונעשתה בדרך שאינה מאלצת את איראן להיכנס לחילופי מהלומות ישירות עם ישראל.

זהו צעד נוסף בהידרדרות של איראן למסלול ההתנגשות הישירה, שממנו היא ביקשה לברוח באמצעות הפעלת אירגוני חזית (פרוקסי). לאף אחד אין אשליות באשר להתמודדות הזו. המאבק רחוק מלהסתיים. ישראל נמצאת בחזיתו, אך זו איננה רק ההתמודדות שלה.

באשר לפעולות החיסול של גורמי ההנהגה, הפיקוד והשליטה של היריבים שאיתם אנו נלחמים, הן נועד בראש ובראשונה לפגוע ביכולת התיפקוד של הארגונים הללו. הגורמים שחוסלו הם בראש ובראשונה מפקדים ואנשי מטה, שצברו ניסיון רב מול ישראל, בנו את הכוח הצבאי ואת

תכניות הקרב נגדה ומנהלים את האופרציה הצבאית נגדנו.

הוצאתם מהתמונה בזמן הלחימה מערערת את שיווי המשקל באותם ארגונים ומשבשת את תפקודם וזאת ² מעבר למשמעות הסמלית ולפגיעה המוראלית. לוקח זמן למנות מחליפים בעלי אוטוריטה וניסיון כמו של אלה שחוסלו ולא פחות חשוב מכך: לוקח זמן לייצר יחסי אמון והרמוניה בין שורה ארוכה של בכירים שנאלצים עתה לנהל את האירגון וצריכים ללמוד ולבנות תוך כדי קרב את מה שקודמיהם הכירו היטב. האנשים שחוסלו בכל אחד מהארגונים, עבדו יחדיו לעיתים יותר מעשרים שנה ! אפשר רק לדמיין איזה רמת תיאום ושותפות נרקמה ביניהם בתקופה כזו ואת זה לא בונים בקלות.

ההנהגה וגורמי הפיקוד והשליטה הם אחד ממרכזי הכובד החשובים של היריב אך הפגיעה בהם לבדם לא מספיקה כדי להשיג את המטרות שהוגדרו. יתרה מזאת, המצב לא נשאר סטטי. קיים תהליך של התאוששות, במיוחד כשיש סיוע חיצוני שמאפשר זאת (איראן מול חיזבאללה) או תוך ניצול משאבים שניתנים לאוכלוסייה (כגון הסיוע ההומניטארי שמועבר לעזה). מתחייבת פעילות רצופה כדי למנוע התאוששות ולפגוע במקביל ביכולות השיריות ובמוקדי כוח נוספים של האירגונים.

מה נדרש לעשות כעת?

המטרה הישראלית המוצהרת היא לאפשר את חזרתם של תושבי הצפון לבתיהם בבטחה. עד כה חיזבאללה ספג מכות קשות והלחימה בשטח גם דחקה את כוחותיו אל מחוץ לטווח האיום, אך הוא מפגין התאוששות וביטחונו העצמי מתחזק.

לישראל עדיין נדרש פתרון שישמר לאורך זמן את המצב החדש שהיא פועלת ליצור בדרום לבנון. הישגי צה"ל שהציבו את ישראל בנקודת זינוק טובה באשר ליום שאחרי, מאפשרים לשאוף לפירוק חיזבאללה מנשקו וליצירת הסדרים שימנעו את התחמשותו. לצד הפעילות בשטח צפונית לגבול, ישראל צריכה להמשיך לתקוף בביירות ³ כדי לפגוע בנכסי חיזבאללה ולהגביר את הלחצים עליו מהפלגים האחרים, שנחרדים למראה הרס הבירה הלבנונית. נכון גם להמשיך לפעול נגד הניסיונות לחמשו. יש לדבוק בעמדה שכל הסכם בנושא לבנון ייערך רק תחת אש. כך תנוצל גם המצוקה הקשה של מדינת-לבנון.

חמאס כבר לא מתפקד כמערכת צבאית סדורה, מנהיגיו חוסלו וכך גם חלק ניכר מהיכולות הצבאיות שלו. הפעולה בצפון הרצועה היא צעד נכון, שנועד למנוע את התאוששות חמאס, להעמיק את הפגיעה ביכולות שנתרו לשבש את מאמציו למשול ולספק צידוק לגורמים שיסכימו להתפשר בנושא החטופים.

קשה להעריך את סיכוייו של הרעיון ליצור "בועות הומניטאריות" שיאובטחו ע"י חברה אמריקנית ⁴ אך ברור שהוא טומן בחובו גם סיכונים לא מבוטלים. על כל פנים, היענות ישראלית להצעה זו היא מחיר סביר מול ממשל ביידן, מה גם שמדובר בצעד זמני והפיך.

נותרה מלאכה רבה עד להשבת החטופים ולהשגת המטרות שהוגדרו בשלמותן. כזכור, גם ביו"ש ההתמודדות עם הטרור לאחר חומת-מגן נמשכה תקופה ארוכה וזה עוד בתנאים פחות קשים מאשר בעזה. גם אז התקיים בישראל דיון ציבורי בשאלת התוחלת של המאמצים ("האם יש תחתית לחבית הטרור") ובסופו של יום ² הנחישות הישראלית ניצחה.

בנוגע לחטופים ² גריעתו של סינואר היא צעד חשוב, גם אם השפעותיו אינן מיידיות. עכשיו שמרכז הכובד בקבלת ההחלטות עבר להנהגה בקטאר, צריך להפעיל לחץ כבד עליה וגם על מארחה. לא צריכה להיות שום חסינות לבכירי חמאס שיושבים שם, במיוחד אם לא רואים מכך תועלת בשיחרור החטופים.

חמאס כבר לא מתפקד כמערכת צבאית סדורה, מנהיגיו חוסלו וכך גם חלק ניכר מהיכולות הצבאיות שלו. הפעולה בצפון הרצועה היא צעד נכון, שנועד למנוע את התאוששות חמאס, להעמיק את הפגיעה ביכולות שנותרו לשבש את מאמציו למשול ולספק צידוק לגורמים שיסכימו להתפשר בנושא החטופים.

קשה להעריך את סיכויי של הרעיון ליצור "בועות הומניטאריות" שיאובטחו ע"י חברה אמריקנית ² אך ברור שהוא טומן בחובו גם סיכונים לא מבוטלים. על כל פנים, היענות ישראלית להצעה זו היא מחיר סביר מול ממשל בידן, מה גם שמדובר בצעד זמני והפיך.

נותרה מלאכה רבה עד להשבת החטופים ולהשגת המטרות שהוגדרו בשלמותן. כזכור, גם ביו"ש ההתמודדות עם הטרור לאחר חומת-מגן נמשכה תקופה ארוכה וזה עוד בתנאים פחות קשים מאשר בעזה. גם אז התקיים בישראל דיון ציבורי בשאלת התוחלת של המאמצים ("האם יש תחתית לחבית הטרור") ובסופו של יום ² הנחישות הישראלית ניצחה.

בנוגע לחטופים ² גריעתו של סינואר היא צעד חשוב, גם אם השפעותיו אינן מיידיות. עכשיו שמרכז הכובד בקבלת ההחלטות עבר להנהגה בקטאר, צריך להפעיל לחץ כבד עליה וגם על מארחה. לא צריכה להיות שום חסינות לבכירי חמאס שיושבים שם, במיוחד אם לא רואים מכך תועלת בשיחרור החטופים.

ההסדרים הסופיים שצריכים לחול בדרום ובצפון עם תום המלחמה

בלבנון ישראל צריכה לשאוף ליישום החלטה 1559 של מועצת הביטחון שמדברת בין השאר על פירוק המליציות החמושות ובראשן חיזבאללה. זאת, בנוסף לניקוי רצועת השטח שבטווח האיום הישיר על ישראל ממנהרות ומיכולות של חיזבאללה ולהשגת הסמכות לאכוף זאת בידיה של ישראל.

בעזה - בכל מצב ישראל תהיה חייבת לשמר בידיה את השליטה הביטחונית כדי להבטיח את פירוזה הצבאי של רצועת עזה מניעת התאוששות חמאס ומניעת היווצרותם של איומים ביטחוניים. בכל מלחמה, וגם בזו, יש רגעים של גאות ושפל. כדי להעריך נכונה את המצב עלינו להתרומם מעליהם ולראות את התמונה ההרחבה. ישראל מפרקת בתהליך הדרגתי את טבעת האש שאיראן בנתה סביבה. בכל הזירות יש לישראל הישגים מרשימים, אך המלאכה לא תמה.

אסור לנו לעצור באמצע. עלינו להשיב את החטופים ולהבטיח שהמחירים הכבדים מאוד ששילמנו לא יהיו לשוא.

הראיון פורסם בוואלה, בתאריך 29.10.2024.